

JUBILÆUMSSKRIFT

I ANLEDNING

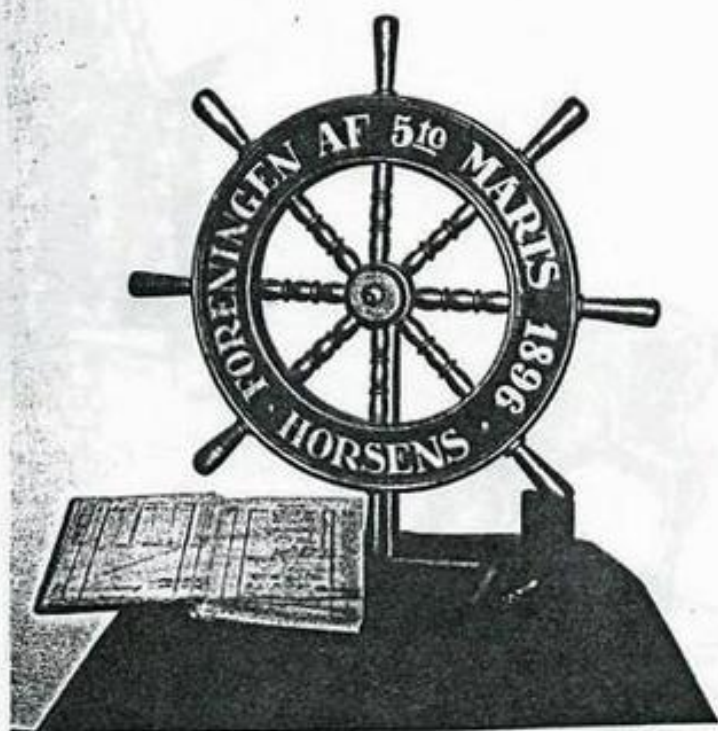
AF

"FORENINGEN AF 5. MARTS 1896"

100 ÅRS JUBILÆUM

JUBILÆUMSSKRIFT
I ANLEDNING
AF

"FORENINGEN AF 5. MARTS 1896"

100 ÅRS JUBILÆUM.

SPØRGE-SKEMA

for optagelse af medlemmer i

FORENINGEN AF 5TE MARTS 1896

Spørgsmål	Svar
Fulde navn?	
Fødselsår og dato?	
Livsstilling?	
Bopæl?	
Lider De for tiden af nogen sygdom?	
Har De lidt eller lider De for tiden af nogen kronisk eller uhelbredelig sygdom, som kan medføre nogen indskrænkning i arbejdsevnen?	

Undertegnede, der ønsker sig optaget som medlem af FORENINGEN AF 5TE MARTS 1896, erklærer herved på tro og love, at ovenstående spørgsmål er besvaret overensstemmende med sandheden.

Skulle det senere vise sig, at jeg har fortiet noget mit helbred angående, eller mine oplysninger ikke er sande, forpligter jeg mig til straks at udtræde af foreningen uden at have noget krav på samme og et tilbagebetale, hvad jeg muligen uden ret har modtaget i sygehjælp.

I givet tilfælde kan bestyrelsen forlange lægeattest, som betales af vedkommende, hvis han ikke optages.

8700 Horsens, den

19

Underskrift

Forord.

I slutningen af forrige århundrede eksisterede allerede den borgerlige almindelige ligkasse-forening og lånekontor, som sikrede en mulighed for den ubemidlede, til at arrangere en passende jordfæstelse ved en borgers død.

I tilfælde af opstået sygdom, og dermed påkommende arbejds-forfald, var den enkelte borger ilde stedt, og måtte ofte pantsætte værdigenstande for at klare det fornødne, idet der ikke var nogen sygekasse oprettet for funktionærer.

Dette måtte der naturligvis gøres noget ved; og vi vil på de efterfølgende sider gøre rede herfor, samt belyse nogle detaljer fra det daværende Horsens, ved hjælp af såvel tekst som billedmateriale fra byen og foreningens eget materiale som findes i protokoller m.v. der nu opbevares i Egnsarkivet for Horsens, det gamle Rådhus på Søndergade.

Referat fra bestyrelsesmøde den 1. oktober 1914:

"Det vedtages, at der afholdes den sædvanlige generalforsamling den 31. oktober på "Palæet".

Af hensyn til krigsforholdene i Europa, vedtoges desuden, at der ikke danses denne aften."

Ansvar for materialets rigtighed har foreningens fungerende landsformand Knud Møller Hansen.

Foreningen af 5. marts 1896.

Bestyrelsen afholdt sin første ordinære
Møde, Tirsdagen den 7de Marts 1896.

Der tilstodtes, og tilsendtes et Exemplar af Bogen
til 28 Hæft af forskellige teg. med Opførelse
til den næstkomende i Foreningen.

Oplyst om holden af Foreningen
Præsidenten J. A. Thomsen.

a. Andersen. Thomsen. M. Oppenhejm
S. C. Jensen

Erste Bestyrelsesmøde den 28de Marts.

Paa hvilket der blev besluttet at foran-
skaffe en Indvielsesfest den 5te Juni.

Bestyrelsesmøde den 3de Juni.

På Oplyselse om den Indvielsesfest

Præsidenten Otto Nielsen

Indvielsesfesten. Resmesteren

Indvielsesfesten. Resmesteren

Indvielsesfesten. Resmesteren

Indvielsesfesten. Resmesteren

Indvielsesfesten. Resmesteren

Indvielsesfesten. Resmesteren

Den ved Erste Bestyrelsesmøde, den
28de Marts besluttede Indvielsesfest den
5te Juni blev paa Samfund af mangelfuld
indvielsesfest, indvielsesfest.

a. Andersen. Thomsen. Thomsen
Oppenhejm. S. C. Jensen

Uddrag fra foreningens første forhandlingsprotokol.

Foreningens etablering.

Foreningen blev startet på daværende Crome & Goldschmidt's fabrikker den 5. marts 1896, som en privat syge-, hjælpe- og begravelseskasse til trængte funktionærer.

Allerede i februar 1896 afholdte nogle initiativrige Værkførere, Mestre og Formænd fra forskellige virksomheder i Horsens et møde, hvor deres økonomiske forhold under sygdom, dødsfald eller andre uforudsete uheld blev drøftet.

Man var enige om, at det var vanskeligt for den enkelte at opspare kapital, som var tilstrækkelig til at værne sig imod tab under sådanne uheldige forhold. Derfor mente de, at oprettelse af en forening, hvor man ved gensidig understøttelse kunne hjælpe hinanden - ville være af det gode.

Det blev derfor besluttet at holde et senere møde, med det formål at få en forening opstartet.

Foreningen blev etableret blandt funktionærerne på daværende Crome & Goldschmidt's fabrikker i Horsens, samt kolleger fra flere andre af virksomhederne i byen.

Et møde blev afholdt den 5. marts 1896, hvor man meget fantasifuldt stiftede:

" Foreningen af 5. Marts 1896 "

Foreningen startede op med 35 medlemmer, og flere kom efterhånden til.

Datidens forhold.

Forholdene var dengang sådan, at hvis en funktionær blev syg, blev der blandt kollegerne iværksat en pengeindsamling, idet arbejdsgiverne ikke følte sig forpligtet til at træde hjælpende til.

En familie på 4 personer kunne holde sulten fra døren for 1,50 kr. om dagen. Da foreningen blev startet for 100 år siden kostede det 2,00 kr. i indskud og 1,25 kr. i kontingent om måneden.

Fra foreningens love kan det blandt andet ses, at man ikke uden videre kunne optages som medlem.

Der skulle først udfyldes en ansøgnings formular, hvorefter den siddende bestyrelse på det førstfølgende bestyrelsesmøde behandlede indkomne ansøgninger, ja i særlige tilfælde, kunne der sågar være tale om, at man måtte fremskaffe lægeattest, som betales af ansøger, uanset udfaldet af bestyrelsens vurdering.

Føreløst af 5. Marts 1896.
Føreløsts Formaal.

§ 1.

Føreløsts Formaal er at samle alle
i Hørsens bosiddende, hvis daglige
Beskæftigelse er som Føreløst, Møder,
Kæsteførere samt med disse beskæftede
Livs-tillinger til under Føreløsts
Love at understøtte hinanden

1. Sygdom. egentlig Sygehjælp.
2. Ved Død. Begravelseshjælp.
3. at søge at lindre Nød og Trængsel
samt med andre afværgende her byens
søgt at Modkom.
4. Samt Føreløsts Talskabelighed
og Føreløstsledelse blandt Med-
lemmerne, angivende de fleste der
ved vor Livs-tilling værende Føreløsts

Der er stadig værnet om denne gamle skik og alle der ønsker optagelse skal opfylde lovens bestemmelser, sådan er det også i dag, dog uden lægeattest! Kontingentet på 1,50 kr. pr. måned er bibeholdt uændret, men der er kommet et festtillæg, af endda nogen størrelse, til.

Foreningens årlige kontingent andrager i dag kr.150,00 et beløb som knapt nok dækker de fest - musik og transport- arrangementer, som er foreningens største udgiftsposter.

Hvem kunne blive medlem ?

Ifølge foreningens §1 er det kun i Horsens bosiddende, med daglig beskæftigelse indenfor følgende faggrupper, der kan blive optaget:

Værkfører, mestre og formænd, eller i klasse med disse stående og beslægtede livsstillinger.

Der kan i dag flyttes på rammerne, efter den siddende bestyrelses skøn, for at sikre at foreningen kan opretholde medlemstallet, som jo er fundamentet for foreningens beståen.

I de gamle loves §14 var ordlyden: Bestyrelsen antager et bud der lønnes!

Denne § er siden hen blevet sløjket, og man betaler i dag postvæsenets standard portotakster.

I § 19 står: Foreningen kan ikke opløses, så længe der er mindst 10 bidragydende medlemmer, dette borger for foreningens bestående indtil videre.

En tidligere formand udtrykte det på denne måde, foranlediget af et medlems spørgsmål angående foreningens økonomi:

Lad os til det ærede medlems spørgsmål om foreningens habitus, svare følgende:

"Foreningens midler rækker på nuværende tidspunkt, til at sikre jorderfæstelse af medlemmerne, endda såfremt alle skulle afdø ved døden på en gang; hvilket anses for værende utænkeligt", citat slut.

Medicinsk

Nr.	Navn		Aarsaldre 1922		Aarsaldre 1923		Udvalgt Sygepenge		Andre 25	
	År		1922	1923	1922	1923	1922	1923	1922	1923
1913	25/11	27/11	1907	27/11	1907	27/11	1907	27/11	1907	27/11
1918	25/11	27/11	1907	27/11	1907	27/11	1907	27/11	1907	27/11

Eksempel fra
"Sygekontrolbogen."

Lov af 14. marts 1934
om udøvelse af lægegerning.

§ 6. Stk. 1. En læge er under udøvelse af sin gerning forpligtet til at vise omhu og samvittighedsfuldhed.
§ 8. 1. En læge skal ved udførelse af erklæringer, som han afgiver i sin egenskab af læge, udvise omhu og ubiholdenhed og nøje følge de herom givne almindelige og særlige regler.
§ 9. En læge er under ansvar efter borgerlig straffelov § 223, stk. 2, jfr. § 275, forpligtet til at iagttage tavshed om, hvad han under udøvelsen af sit kald erfarer eller får formodninger om angående privatlivets tilhørende hemmeligheder, medmindre han følger lovgivningen er forpligtet til at udtale sig, eller medmindre han handler i berøvet varetagelse af en almens interesse eller af eget eller andres tarv.

Almindelig raskmelding

på hvilken diagnose ikke må sættes
Og i loven om lægeerhvervet bekendtgørelse af 28. juni 1933 § 10.

At Dr. Martinus J. K. K. K.
Dr. Martinus J. K. K. K.

der af undertegnede d. 19 1952 blev taget under behandling på grund af sygdom og siden har været arbejdsdygtig, nu efter kan genoptage sit arbejde fra den 1 1/2 1952, attesteres herved.

Dr. Martinus J. K. K. K. 29/11 1952 Dr. Martinus J. K. K. K.

Foreningen i dag.

I de mellemliggende år har foreningens formål af naturlige årsager, skiftet karakter. Fra at være en hjælp ved sygdom og dødsfald, er det i dag, i det væsentlige, blevet en selskabelig forening.

Dog er der iflg. vore love endnu mulighed for udbetaling af begravelses-hjælp ved et medlems død, men forskellige kriterier skal være opfyldt, og den til enhver tid siddende bestyrelse, fastsætter de nærmere bestemmelser herfor.

For nylig udsendte et herværende pengeinstitut en henvendelse til sine kunder, med ordlyden:

**At gavne og fornøje,
hav stedse det for øje...**

Sådan begynder et lille digt fra 1774 af Johan Herman Wessel, og selv om det er længe siden, de ord blev skrevet, er de stadig gode som leveregel, og som siddende fungerende landsformand, kan jeg ikke undlade her, at bringe dette i forslag til foreningens slogan, idet det på udmærket vis dækker netop det, der i al væsentlighed er foreningens primære formål i dag mere end nogensinde tidligere:

" At gavne og fornøje "

Lyder det ikke herligt dækkende for vor forenings positive ånd og virke?

Årets gang.

I foreningsregi afholdes der sædvanligvis 2 generalforsamlinger om året, med dagsorden iflg. lovene, som det i øvrigt fremgår af den behørigte skriftlige indvarsling; ligeledes iflg. lovene.

- Under generalforsamlingen om foråret er der valg til div. bestyrelsesposter.
  - Kassereren aflægger regnskabsmæssig status.
  - Formanden aflægger beretning for perioden siden sidst.
  - Der bringes forslag til afholdelse af vor traditionelle sommerudflugt.
  - Referat fra sidste generalforsamling oplæses af foreningens sekretær, for at sikre at evt. rejste spørgsmål ikke går i glemmebogen.
- Generalforsamlingen skal altid afsluttes med et 3-foldigt hurra for foreningen.

1896	Indtægt		Nr.	Ø.
Apr 31	Indtækt af 31 Medlemmer a	3/00	62	00
	Bidrag " 31	3/50	38	75
Jun 3	Indtækt af 3	3/00	6	00
	Bidrag " 34	3/50	42	50
Aug 31	de " 34	3/50	42	50
Sept 31	Indtækt af 1 med indgaaet Indtækt	3/00	6	00
	Bidrag af 34 Medlemmer a	3/50	42	50
Oct 31	de " 34	3/50	42	50
Nov 31	de " 34	3/50	42	50
Dec 31	de " 35	3/50	43	75
	Indtækt 2	3/00	6	00
	Spørmest Bidrag af Bidrag af November		12	50
	Retningsbidrag af Bidrag af Indtækt af 2		3	75
Jan 31	Bidrag af 38 Medlemmer		47	50

Uddrag fra foreningens originale regnskabsbog

1896	Udgift	Nr.	Ø.
Apr 1	Løn for Kantskriv. Bøger & Løpse & Kommerse	2	00
	O. Andersen. Udtag	2	87
	Hosens Avis	1	54
	de " de	2	00
	Ejkeblad	1	00
	Indtækt & Indtækt. Udtag	5	00
Apr 26	Hosens Avis. Løse	12	00
30	Opvaskerens. Udtag	2	18
Jun 6	Car. Hansen p. 1. protokol	9	70
19	H. Rørup. 1. Sengokasse	4	50
	Budmængde	1	00
	Bilag 12. 10 Budmængde	10	00
Nov 9	indtækt i Sparokasse	300	00
Dec 31	Budmængde	2	00

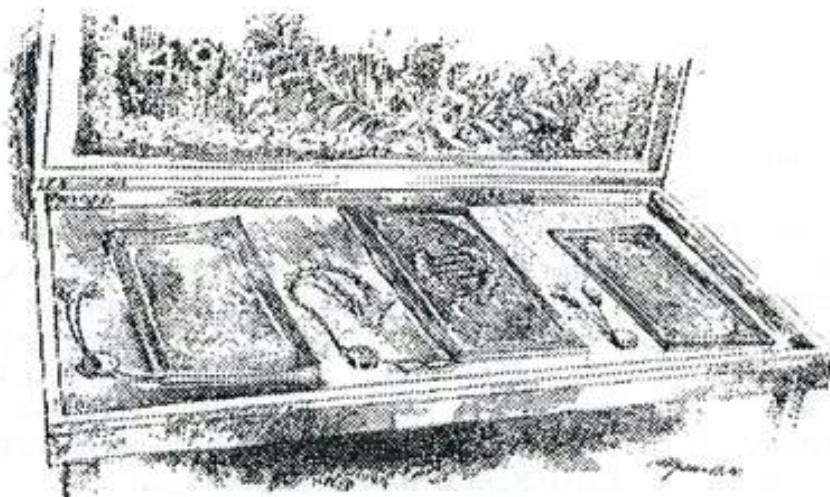
Herefter serveres der en anretning med mulighed for en øl og en dram efter medlemmernes eget skøn og behov.

Aftenen sluttet af med bankospil, amerikansk lotteri og det seneste tiltag; der trækkes lod om et "skrabe lod" hvor gevinsten jo når næsten uanede højder, det hele til stor fornøjelse for alle de deltagende.

Ægtefællen deltager naturligvis i foreningens aktiviteter, men det fremhæves at de ingen stemmeret har ved generalforsamlingen.

Et af årets højdepunkter er den årlige sommerudflugt. Bestyrelsen bestræber sig hvert år på at finde et udflugtsmål, som følger foreningens traditioner for en blanding af en køretur igennem smuk dansk natur, god mad og drikke og en svingom, og lever således op til mottoet: "at gavne og fornøje".

I dag tæller foreningens ca. 70 medlemmer, hvilket er det dobbelte af medlemstallet ved foreningens start i 1896, og ved vore arrangementer er der altid god tilslutning, og det at have det hyggeligt og rart er i højsædet for såvel arrangører som deltagere.

Montre med fortegnelser over foreningens æresmedlemmer.

Mester og alle hans raske svende efter lock-outen 1899.

Svendene havde ofte øgenavne:

- Den Magre, Røde, Kongen, Sorte Pedersen, Ballonsmeden, Preben Utilfreds, Frederik Løgnhals, Boreprinsen, Søren Tud, Stewald Overarbejdsmand, Domptøren, Skyggebryderen, Miraklet, Russeren, Sølvræven, Pelikannen, Bum, Bamse, Snurretoppen, Fut-fut-Hansen, Børge Sørøver, Ayatollahen, Gyllen, Pinol Viggo, Peter Hund, Torben Vildsvin, Boris Hest, Robotmanden, Kejseren, Münchausen, Mølleren, Kuldrejerer, Kong Saul, Den Ruhårede, Messingdrejeren, Ghandi, Gunnar Truck, Bambi, Heise, Thorkild Nikkel, Viklesen, Kasket Karl, Mesterkokken, Store Knud.....

- Ja, de er der næsten alle!

Ritualer.

Når et medlem er blevet godkendt af bestyrelsen og optaget i foreningen, hvilket altid foregår på generalforsamlingen ved en lille ceremoni, får vedkommende udleveret foreningens emblem i sølv som er bevis på optagelse i foreningen.

Emblemet skal altid bæres synligt ved foreningens sammenkomster.

Skulle en forglemmelse indtræffe for et medlem, idømmer kasseren omgående 10,00 kr. i bøde for forseelsen, som afkræves på stedet.

Når et medlem har opnået 25 års jubilæum, bliver vedkommende hyldet og sølvemblemet bliver, ligeledes ved en lille ceremoni, udskiftet til emblem i guld.

I særlige tilfælde kan et medlem udnævnes til æresmedlem, og modtager da æreemblemet i guld med egeløv.

Ved et medlems udtrædelse af foreningen, skal emblemer afleveres til ordensmesteren.

Sølvmedalje, overrækkes ved medlemsskab af foreningen

Guldmedalje erhverves efter 25 års medlemsskab af foreningen

Ancinnitetstegn for 40 års medlemsskab af foreningen

Æresmedalje, erhverves efter særlig fortjenstfuld indsats efter mange årigt bestyrelses arbejde.

Hv.

Foreningen var allerede i 1896 ude for at få fat i firma sponsorer.

Herværende aftryk er kopi af det originale brev fra foreningen.

I Februar Maaned 1896 afholdt Værkførere, Mestre og Formænd ved de forskellige større Virksomheder her i Byen et Møde, hvor vore økonomiske Forhold under indtruffen Sygdom, ved Dødsfald eller andre uforudsete Uheld blev drøftede. Idet man var enige om, at det for de fleste af os er vanskeligt at opspare Kapital, som er tilstrækkelig til at værne os mod Tab under saadanne uheldige Forhold, forment vi, at Oprettelsen af en Forening — hvor vi ved gjensidig Understøttelse kunde hjælpe hinanden — vilde være heldig, og det besluttedes derfor paa et senere Møde, som afholdtes den 5te Marts s. A., at oprette en Forening under Navn af „Foreningen af 5te Marts 1896“. Denne tæller for Tiden 40 Medlemmer.

Ved en Generalforsamling den 29de April d. A., hvor det oplystes, at vi i det forløbne Aar havde opsparet en Kapital af 500 Kr., og i Dag ejer 600 Kr., vedtoges et Tilleg til Lovene, hvorefter ekstraordinære, bidragydende Medlemmer kunne optages. Her skal vi særlig henlede Deres Opmærksomhed paa, at der ved Oprettelsen af Foreningen optoges Medlemmer uden Hensyn til Alder, saaledes at vi har Medlemmer i 75 Aars Alderen; dette kan muligt have til Følge, at Foreningen vil faa Forpligtelser, som vil kræve yderligere Tilskud.

I Henhold til det Formaal, Foreningen arbejder for — som isøvrigt vil kunne ses af vedlagte Exemplar af Lovene —, og da der ogsaa fra Dem er Mestre eller Funktionærer, som er Medlemmer af Foreningen, tillader vi os at anmode Dem om at støtte os ved at indmelde Dem som ekstraordinært Medlem. Det Beløb, De eventuelt kunde ønske at give, og som vi blive opkrævet halvaarlig, beder Bestyrelsen Dem selv bestemme, og vil vi senere indhente Deres ærede Svar.

I Haab om, at De vil skænke Foreningen Deres Opmærksomhed ved at indmelde Dem som Medlem, tegner vi os

I Bestyrelsen for „Foreningen af 5te Marts 1896“

Ærbødigst

A. Andersen, Farveribestyrer,
Formand
(Fabrikant F. C. Madsen).

Th. Nielsen, Værkfører,
Næstformand
(Møller & Jochumsen).

Th. Strøm, Værkfører,
Kasserer
(Fabrikant P. Mørch).

S. C. Jensen, Spindemester
(Crome & Goldschmidt).

L. Petersen, Værkfører
(Elektriker E. Møller).

Bestyrelsens funktioner.

Bestyrelsesmøder afholdes 3-4 gange om året efter behov, og foregår på skift i bestyrelsesmedlemmernes private hjem, hvor evt. problemer drøftes, afgørelser træffes, ligesom dagsorden og forslag til kommende generalforsamling bliver behandlet og vedtaget.

Den siddende bestyrelse:

Landsformand	:	Knud Møller Hansen
Næstformand	:	Søren A. Bach
Sekretær	:	Kirsten Rasmussen
Kasserer	:	Jens Pii Johannessen
Forlystelses og ordensudvalget	:	Kjeld Nordal Petersen
Bestyrelses suppl.	:	Michael Spindler & Preben Bosse
Revisor	:	Knud Børge Hansen & Erik Ramsted
Revisorsuppl.	:	Ejner Rasmussen

Medlemmer med langvarigt medlemsskab:

Som kuriosum kan anføres at foreningen har mange medlemmer der har opnået langvarigt medlemsskab:

57 år	Vævemester	Martin Jensen	F.C.Madsen & Co.
57 år	Drejemester	Jürgensen	Paasch & L. Petersen
57 år	Kedeltilsynsmester	J.S.Kloch	Møller & Juchumsen
56 år	Værkfører	Peter Sørensen	Horsens Sølvfabrik
56 år	Vævemester/Bilejer	S.P.Jørgensen	Crome & Goldschmidt
55 år	Elektriker	Simon "Gnist" Hansen	Paasch & L. Petersen
55 år	Snedkermester	J. Christiansen	Trævarefabr. "Thor"
54 år	Modelmester	H.R.Hansson	Kristian Kirk
53 år	Bogholder	S.Knudsen	Hede Nielsen
51 år	Sølvmedemester	H.Grand	Brdr. Sørensen
50 år	Malermester	R.J.Sjøgren	Fa. Stahlknecht

Horsens gamle rådhus på Søndergade, 1860.
Nu turistkontor.